T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ
ESAS NO : 2016 / 721
KARAR NO : 2017 / 69
KARAR TR : 20.2.2017

ÖZET : Davacılara ait taşınmazın, Birecik Barajı ve HES inşasıiçin yapılan kamulaştırmalar sonrasında fiilen kullanma imkanı kalmadığından bahisle kamulaştırılması ve belirtilen tazminatın tahsili istemiyle açılan davanın; 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi kapsamında ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İ.H.E.
Vekili : Av. F.Ç.
Davalı : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

O L A Y : Davacı vekili dava dilekçesinde, müvekkilinin Şanlıurfa İli, Halfeti İlçesi, Çekem Mahallesi 81 Ada, 34 parselde tapuya kayıtlı taşınmazın maliki olduğunu, mahallenin ev ve arazilerinin Birecik Barajı ve HES sebebiyle kamulaştırıldığını, Birecik Barajı nedeniyle Bakanlar Kurulu Kararıyla Baraj gölü altında kalacak Halfeti ilçesinde yaşayanlara dağıtılmak üzere 2000 konut yapımına karar verildiğini, ve evleri su altında kalanlar Karaotlak köyünde yapılan 220 konut ve 19 iş yerinin hak sahiplerine dağıtıldığını, Halfeti İlçesi Çekem Mahallesi'nin Bakanlar Kurulunun Halfeti ilçe merkezi hakkında almış olduğu nakil kararı, ilçe merkezinden 10 km ileriye yeni bir yerleşim yerinin belirlenmesi ve evleri su altında kalan Halfeti halkına bu yerlerde ev ve işyeri vermesi, Birecik Barajı ve HES sebebiyle Çekem Mahallesinin yapılan kamulaştırma sonucu köyün tüm yollarının sular altında kaldığını ve hiçbir yerle ilçe merkezi ile ulaşım imkanı kalmadığını, ayrıca köyün elektrik ve telefon şebekesinin iptal edildiğini, bu nedenlerden dolayı müvekkilinin mahallesinde yaşamasının fiilen imkansız hale geldiğini, yani Çekem Mahallesinin meskun bir yer olmaktan çıktığını, Birecik Barajı ve HES sebebiyle çevrenin sosyal ve ekonomik ve yerleşme düzeninin bozulduğunu, müvekkilinin sosyal ve ekonomik yönden arazisinden yararlanamadığını, müvekkilinin dava konusu taşınmazdaki arazisini fiilen kullanma imkanı kalmadığından Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca kamulaştırılmasını ve belirtilen nedenlerle fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 1.000,00 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek olan yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesini talep ederek idari yargı yerinde dava açmıştır.

ŞANLIURFA 2. İDARE MAHKEMESİ: 27/05/2016 tarih ve 2016/429 Esas, 2016/728 Karar Karar sayı ile, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 12. maddesinin 6. fıkrası hükmünün uygulamasından doğan anlaşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-a maddesi hükmü uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar 09/07/2016 tarihinde kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez yine aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

HALFETİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 07/09/2016 tarih ve 2016/230 Esas, 2016/274 Karar sayı ile, "…Tüm dosya kapsamından dava konusu taşınmazın kısmen Su Kirliliği Koruma Yönetmeliğinin 17. maddesi uyarınca mutlak koruma alanında kısmen de yine aynı yönetmeliğin 18. maddesi uyarınca kısa mesafeli koruma alanında kaldığı, ancak taşınmaza davalı idarece fiilen el atılmadığı, davacılar tarafından aynı taşınmazlara ilişkin daha önce Kamulaştırma Kanununun 12/5 maddesine dayanan mücavir alanda kamulaştırma davası açıldığı ve mahkemeleri tarafından taşınmazda değer düşüklüğü olduğu kabul edilerek tazminata hükmedildiği ve bu kararın kesinleştiği, davacının mevcut açtığı davanın mücavir alanda kamulaştırma davası olmadığı, Su Kirliliği Yönetmeliği'nden kaynaklı kısıtlamalara dayanan hukuki el atmadan kaynaklı tazminat davası olduğu anlaşılmış, yukarıda izah edilen gerekçelerle buna ilişkin yargılamayı yapmakla görevli yargı yerinin idari yargı olduğu kanaatine varılarak HMK'nın 114/1-b maddesinin atfiyla 115/2 maddesi uyarınca davanın usulden reddine karar vermek gerektiği…" gerekçesiyle HMK'nın 114/1-b, 115/2 maddeleri uyarınca yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine, karar kesinleştiğinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, bu karar 15/11/2016 tarihinde kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Nuri NECİPOĞLU'nun Başkanlığında, Üyeler: Ali ÇOLAK, Yusuf Ziyaattin CENİK, Alaittin Ali ÖĞÜŞ, Süleyman Hilmi AYDIN, Mehmet AKBULUT ve Yüksel DOĞAN'ın katılımlarıyla yapılan 20.2.2017 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1-2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini

görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir" hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasa koyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve "Karar kesinleştiğinde ve talep halinde dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine" denilmesine rağmen, talep olmaksızın, görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulmuştur.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından ve adı geçen Mahkemece idari yargı dosyası da gönderilmiş olup, usule ilişkin başkaca bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Sinem USTA'nın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, davacıya ait taşınmazın Birecik Barajı ve HES inşası için yapılan kamulaştırmalar sonrasında fiilen kullanma imkanı kalmadığından bahisle 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 12. maddesi gereğince mücavir alan kamulaştırması kapsamında kamulaştırılması, taşınmaz ve üzerindekiler için fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 1.000,00 TL'nin dava tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun "Kısmen kamulaştırma" başlıklı 12.maddesinde; "Kısmen kamulaştırılan taşınmaz malın değeri;

a) Kamulaştırılmayan kısmın değerinde, kamulaştırma sebebiyle bir değişiklik olmadığı takdirde, o malın 11 inci maddede belirtilen esaslara göre takdir edilen bedelinden kamulaştırılan kısma düşen miktarıdır.

b) Kamulaştırma dışında kalan kısmın kıymetinde, kamulaştırma nedeniyle eksilme meydana geldiği takdirde; bu eksilen değer miktarı tespit edilerek, kamulaştırılan kısmın (a) bendinde belirtilen esaslar dairesinde tayin olunan kamulaştırma bedeline eksilen değerin eklenmesiyle bulunan miktardır.

c) Kamulaştırma dışında kalan kısmın bedelinde kamulaştırma nedeniyle artış meydana geldiği takdirde ise, artış miktarı tespit edilerek, kamulaştırılan kısmın (a) bendinde belirtilen esaslar dairesinde tayin edilen bedelinden artan değerin çıkarılmasıyla bulunan miktardır.

Şu kadar ki, (c) bendi gereğince yapılacak indirme, kamulaştırma bedelinin yüzde ellisinden fazla olamaz.

(b) ve (c) bentlerinde sözü edilen bedelin düşüş ve artış miktarları, 11 inci maddede belirtilen esaslara göre bedel takdiri suretiyle tespit olunur.

Kamulaştırma dışında kalan kısım, imar mevzuatına göre yararlanmaya elverişli olduğu takdirde; kesilen bina, ihata duvarı, kanalizasyon, su, elektrik, havagazı kanalları, makine gibi tesislerden mal sahiplerine kalacak olanlarının eski nitelikleri dairesinde kullanılabilecek duruma getirilebilmeleri için gereken gider ve bedel, belirlenerek kamulaştırma bedeline ilave olunur. Bu masraf ve bedeller (b) bendinde yazılı kıymet düşüklüğü miktarının belirlenmesinde göz önünde tutulmaz.

Bir kısmı kamulaştırılan taşınmaz maldan artan kısmı yararlanmaya elverişli bir durumda değil ise, kamulaştırma işlemine karşı idari yargıda dava açılmayan hallerde mal sahibinin en geç kamulaştırma kararının tebliğinden itibaren otuz gün içinde yazılı başvurusu üzerine, bu kısmın da kamulaştırılması zorunludur.

Baraj inşası için yapılan kamulaştırmalar sonunda kamulaştırma sahasına mücavir taşınmaz mallar, çevrenin sosyal, ekonomik veya yerleşme düzeninin bozulması, ekonomik veya sosyal yönden yararlanılmasının mümkün olmaması hallerinde, sahiplerinin yazılı başvurusu üzerine kamulaştırmaya tabi tutulur. Bu hususları düzenleyen yönetmelik, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca; İçişleri, Maliye, Bayındırlık, Tarım ve Orman, Köy İşleri ve Kooperatifler bakanlıklarının görüşü de alınmak suretiyle hazırlanır. Bu yönetmelik, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe konulur ve Resmi Gazete'de yayımlanır. Bu suretle kamulaştırılan mücavir taşınmaz mallar hakkında 22 ve 23 üncü maddeler hükmü uygulanmaz. İdare, bu taşınmaz mallar üzerinde imar mevzuatı hükümlerini de göz önünde tutarak dilediği gibi tasarrufta bulunabilir ve gerektiğinde Hazineye bedelsiz olarak devredebilir.

Kısmen kamulaştırılan paylı mülkiyete konu taşınmaz mal, evvelce paydaşlar arasında fiilen bölünerek bir veya birkaç paydaşın tasarruf ve yararlanmasına bırakılmış ve yapılan kısmi kamulaştırma bu yerin tamamını veya bir kısmını kapsıyor ise, bu durumda kamulaştırmaya ilişkin işlemler sadece bu paydaş veya paydaşlar hakkında yürütülerek kamulaştırma bedeli payları oranında kendilerine ödenir. Pay veya paydaşların sadece bu kısım için dava hakları vardır. Taşınmaz malın kamulaştırılmayan kısmı üzerinde hakları kalmaz ve adları paydaşlar arasından çıkarılır. Kamulaştırılan bu yerler tapu sicilinde idare adına tescil olunur.

Bu maddenin uygulanmasından doğacak anlaşmazlıklar adli yargıda çözümlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyalarının incelenmesinden; davacının Halfeti ilçesi, Çekem Mahallesi 81 ada, 34 parselde tapuya kayıtlı taşınmazın maliki olduğu ve mahallenin ev ve arazilerinin Birecik Barajı ve HES sebebiyle kamulaştırıldığı; kamulaştırma nedeniyle ekonomik değeri kalmadığından 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi gereğince mücavir alan kamulaştırması kapsamında taşınmaz için 1.000,00 TL tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılan davada 2942 sayılı Kanunun 12.maddesi kapsamında karar verilmesinin talep edildiği anlaşılmıştır.

Somut olay ve mevzuat hükmü birlikte irdelendiğinde; 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 12. maddesi kapsamında bulunan ve maddenin uygulanmasıyla çözüme kavuşturulacak uyuşmazlığın, anılan Kanun maddesinin son fikrasının açık hükmü karşısında adli yargı yerinin görevine girdiği sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu dolayısıyla, Halfeti Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında görülen başvurusunun reddi ile aynı Mahkemece verilen 07/09/2016 tarih ve 2016/230 Esas, 2016/274 Karar sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç :Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenleHalfeti Asliye Hukuk Mahkemesi'nin BAŞVURUSUNUN REDDİ ile aynı Mahkemece verilen 07/09/2016 tarih ve 2016/230 Esas, 2016/274 Karar sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 20.2.2017 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Nuri	Ali	Yusuf Ziyaattin	Alaittin Ali
NECİPOĞLU	ÇOLAK	CENİK	ÖĞÜŞ

Üye	Üye	Üye
Süleyman Hilmi	Mehmet	Yüksel
AYDIN	AKBULUT	DOĞAN